

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

B-lyegtelen levelet nem fogadunk el. Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 ft.
Fél évre 2 ft.
Negyedévre 1 ft.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Janosi-utca 35., illetve Ki-pást-tér 4. sz. alatt
R Vozary Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetésny. nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos pöttyös térfogata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Janosi-utca Czékora-féle házban, nem különben minden hazai pósthivatal. Az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány uján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A közigazgatás reformjáról.

I.

„Nem politikai lapok őrizkedjenek politikai témától.“ Helyes. Bár sohasem foglalkoznának azzal, s nem különösen a mai — minden reális ok nélkül — felzavart s még nem teljesen megnyugodott kedélyállapotban. Vannak azonban bizonyos actualis értékű, sőt égetővé váltott kérdések, melyek kétségtelenül érintkeznek ugyan a politikával, de csupán az esetben válnának nem politikai lapban azok szellőztethetlenné, ha párt-szempontból tárgyalatnának.

Par excellence ilyen a közigazgatás reformjának kérdése.

Hogy mai közigazgatásunk sem a modern államnak nem ideálja, sem a magyar állameszmének — azt a municipalismus legelfogultabb híve sem tagadhatja meg. Az állami intézmények épen úgy, mint maga a politika az exigentiák tudománya. Vannak bizonyos általános, elvülhetetlen szempontok; de a modalitás időnként okvetlen kell ezen szempontok helyes realizálhatása céljából, hogy változást szenvedjen. Intézmények lehetnek valósággal hasznosak, áldáshozók, de csak addig, míg az államviszonyok létalapjának s végcéljainak megfeleltek. Ha utóbbiak változtak, meg kell az intézményeknek is változniok, nem is tekintve arra, hogy nemesak az emberi test éli magát túl, de az emberek által teremtett institúciók is. Tökéletesebb felé halad a genus humanum, tökéletesedni kell az intézményeknek is. A gyermekruha — bármily mestermű volt — nem illik a férfira.

A közigazgatás az államéletnek a törvénykezéssel mindenha egyenrangú faktora. Sőt vannak esetek, p. o. fegyveresörgés között, midőn nemesak a műszak hallgatnak, de az igazságszolgáltatás is megbénul, s midőn nemesak a rend, de az élet- és vagyonbiztonság és a közigazgatási tisztakar kvalitásától függ.

Ha politikai oldalát tekintjük, bámulatos őseink municipális intézménye, s bölcsességük az által évszázadokon át aere perennius emléket állított magának, s a történelem hálásan fog ezen államférfiúi conceptiójáért a multnak, róluk emlékezni. Egy-egy vára volt mindegyik vármegye a nemzet függetlenségének, mert közvetve integ-

ráns része volt a törvényhozásnak, s — sajnos — egy nem nemzeti s senkinek nem felelős kormányval szemben őre s tápláló édes anyja mindazon eszméknek, melyek nélkül nincs s nem lehet se szabadság, sem nemzeti öntudat.

Administrative is megfelelt a mult közélet szükségének. Önmagunkban, elzárkozva éltünk elszigetelve a világtól. A nemzet tulnyomó zöme — azonban őseink dicsőségére legyen mondva, földesurai tutelátusa alatt boldogabban élve mint ma — nem számított. A nobile officiumból szolgáló tisztviselő a három hónapoként ülésező közgyűlés határozatait játszva hajthatta végre. Ha mindannak, a mit a multban közigazgatásnak neveztek, egész terjedelmét vesszük, az alig volt több, mint mai viszonyaink között a közigazgatási teendők czimeinek indexe. A szolgálat igazán nemes uri passzió volt; a mai azonban, habár szintén nemes, de kenyérpálya. Ha valaki akkor kimaradt, nem sirt otthon sem a feleség sem a gyermekesereg kenyérhija miatt. Habár a tisztviselő kötelességét híven teljesítette, a rendszer maga alig volt egyéb jóakaratu dilettantismusnál, ha épen nem lett volna rendszerteleaségnek mondható. A kenyér — melyre a tisztviselőnek szüksége nem is volt — nem volt biztosítva. De ez nem volt baj, mert munkájuk nem akart a díj aequivalense lenni. De nem volt meg a szolgálatban a szélesebbre vett felelősség sem; szolgálati pragmaticát a nevével sem ösmertek. S mindez így van a mai napig, s talán azért, mert a hivatal tisztán bizalmi állás volt s semmi más, s talán mivel tisztábbak voltak az erkölcsök az élethez nehéz gondja s a civilisatio átkos függeléké: a nagyzás hőbortja nem volt rugó arra, hogy mások rovására, nem szabados utakon akarja a tisztviselő megszerezni azt, a mi pusztá díjából — mit felemésztt a hajdu — ki nem telt. A felelősséget pedig annyira nem ismerték vagy szükségtelenné tartották, hogy cikkiró — midőn megyei hivatalából kilépett — kénytelen volt a megszámloltatását kikerőszakolni. Szóval paradicsomi állapotok voltak; s erre jó volt e rendszer.

A viszonyok azonban megváltoztak. Az élet ma nem játék, de nehéz gond mindenkinek. A közigazgatás ma komoly szakértelem igényel s

nem dilettantismust. Teendői naponta szaporodnak, egész új, eddig nem ösmert közigazgatási érdekek keletkeznek, úgy hogy a hivatalnokot munkája ma teljes 24 órára veszi igénybe, ha annak megfelelni akar. Örökösen feje fölött függ a felelősség Damokles-kardja, de nem tudja, ki nek tegyen eleget: az államnak-e, a megyének-e, sőt azt sem tudja, tulajdonkép ki az ura? Az egyik választja, a másik fizeti; a jogkörön azután veszekszik a választó ur: a megye, s a fizető ur: az állam. Vajjon cultur-államban türhető állapot-e ez? Díjazása nemesak nem egyenlő az államhivatalnokaiéval, hanem — habár mind ugyanazon teendőt végzi — municipiumként is különböző. Biztos állása nincs; existentiája a megye hatalmasainak kényétől függ. Nyugdíj-képessége törvénybe van ígátva; de vegyük a dolgot gyakorlatilag — legyen egy általános, vagy csak a főbb stallumoknál változás, s azután majd elmehet oly kegyfíllérrel, mely alig több két évi befizetésénél, kapálni. Mindez komikus lenne, ha nem lenne épen nagyon tragikus. Pedig a közigazgatás csak részben megyei, főképen pedig állami érdek, s ha a választás előtt — nehogy a hatalmasok érdekei szenvedjenek — legalább egy évig nincs közigazgatás, annak levét az állam issza meg. Ha pedig rossz fizetéssel, biztosítottág nélkül, nyugdíj helyett kegyfíllérre való kilátás mellett a tehetetlenség korára az ambíció mint rugó nem dolgozik; a muszajmunkából államnak, megyének egyenlőn édes kevés haszna van.

Az ellen józan észszel kifogása senkinek sem lehet, hogy — ha képességgel bírnak — a „bene possessionati“ jövőre is szolgáljanak. De elvégre ott, hol az ember kötelessége hű teljesítése mellett se független, hol kezén a megyei nagyhatalmak egytetszikje a békó; ott bizonyosan egy bene possessionatus sem áldozza fel a közszolgálatnak sem kényelmét, sem jószága jövedelmének egy részét. A kik pedig „male vagy non possessionati“, de kiknek képességük alapján munkájuk egyenértékű szintén joguk van szolgálatot keresni, a fentebbi bajok miatt, még inkább távol maradnak. S ha ezen ázsiai állapotok meg nem változnak, ott lehet a qualificationális törvény, ott lehet a közigazgatási gyakoronokok

T Á R C Z A.

Strassburg, augusztus hó.

Eris almája! Mennyi vér és mennyi köny hullott érted és mennyi fog még? Fog-e lobogni e gondosan emelt, századokra épült erődökön, a Münster áttört ivű tornyán a francia tricolor újra? Elérik-e a francziák mitán annyira makacs szenvedélylyel törekesnek, vagy sikerülni fog a német hatalomnak, a porosz administrationak megmenteni a „Vaterland“ e becses darabját a francziák „léha“ uralmától?

E gondolatok, föltoluló kérdések menthetlenül előfognak az utast a mint megpillantja az első porosz finacez vagy zsandár fényes pickelhaubeját, a híres székesegyház napsütötte tornyát.

Sietve ugrottam ki a waggonból s podgyászomat egy vendéglő szolgálatra kész emberének gondjaira bízva, gyalog indultam neki a városnak.

E sietségemben alig jutott időm figyelembe venni a pályaház szépségeit, pedig már ezek is mutatják, hogy a porosz igyekszik magához esatolni e várost nem csupán a hatalom ridég szavával, hanem a művészet szelidebb kötelekeivel is.

A renaissance stýlű épület falait frescok borítják, melyekhez mind utalnak arra, hogy ez elrablott város nem lehet többé a francziáké.

Az egyiken az elhunyt Vilmos fogadja nyájas mosolylyal, a birodalomhoz visszatért régi tartományt. A lengő csokru nőket, a harisnyás parasztokat, kik földjeik legszebb gyümölesét rakják elé. A diplomata Bismarckban, az erő Moltkeban hátra vonul, mintha engedni akarná, hogy e találkozásnál csak a rokonszenv, a közös jó akarat, a vér egységéből származó kötelekek játszanak szerepet.

A pályaház magas, színes festményekkel borított ablakai csak emelhetik az első benyomást mit e város az utasra tenni fog.

Német szó mindenfelé, mintha a város nem állott volna francia uralom alatt soha, vagy mintha sietett volna levétközni mindazt, mi az idegen kéz emléke volna.

Az utcák sarkain tőzsgyökerez német nevek ásitoznak felénk. Metzgerthor, Bahnhofstaden, Finkweiler Strasse stb. csak itt-ott mutatja egy elmosódó francia jelzés, hogy más világ volt itt még nem is oly régen.

Akarva nem akarva a domra bukkanunk, mert Strassburgban ép úgy mint Kölnben vagy Regensburgban minden ut a domhoz vezet. Egyszerre eltűnik fejünkől a politikai combinatio. A hatalmas goth építmény arányai, a kapuzat szeliden emelkedő ívei, a fölé beékel „rózsa“, melynek átmétrője majdnem 14 méter, végül a torony, mely harmonieusan nő ki az alépitményből, egyszerre kiszorítanak minden más érzést és gondolatot belőlünk.

Hatszáz év törekvéseinek legszebb ideáljainak, buzgó munkájának megvalósulása áll előttünk.

Lehet-e az csak chimera, agyrém, a bornirt szivbeteges látománya, kinek házat enynyi nemzedék ily fáradságos és mégis kedvvel végzett munkával rakta össze s nemes eszményért küzdve új nemesbűlést nyert jutalmul?

De bármily imponans is a külső, a belső még erősebben köt le.

A félhomály, melyet a színes ablakokon beható fény el nem riaszt, a csend, mit csak kevéssé zavar a látogatók zaja, kiemel a mindennapi élet árjából, segít élvezni az épület kifogástalan arányait, a részek összeolvadó harmoniáját s a gothicus ívekkel szinte emelkedni érezzük önmagunkat is.

A nagy csillagászati óra elé tengernyi nép gyűl. A mutató lassan mozog a 12 felé. Kívül harang ütés hallatszik, a kaszás halál lomhán emeli esontos kezét az óra lapja fölött s üti az előtte levő harangra lassan, kimérten a tizenkettőt. Főlebb ez alatt a Megváltó alakja előtt a tizenkét apostol vonul el, tisztességtudóan hajtva meg magát mindenik. A mű tetején izmos kakas terjengeti

szárnyát s harsány kukorítással kiállt be a templom esendjébe, egyszerű-kétszer-háromszor.

A nép eszlik, az óra alakjai elnémulnak, a templom esendje beáll újra.

A szűk lépcsőzeten lihegve másszuk meg a tornyot. Lassanként feljük ki előttünk a város háztengere, tul rajta a messzenyuló mezők, a párázatos levegő kékjén át itt-ott látni véljük a Vogesek hatalmas lánczat.

A lépcső, melyet a torony oldalára szabott az építő keze, mind magasabba vezet, mind szelösebbé válik, a mélység mind szédületesebb lesz. Följutunk a harangok fölé s közlőrl még mélyebbé válik a hatás mit e szelős, csaknem csipkefinom építmény e szédítő magashan karesu oloszlopaival, kimért arányai és biztonságával előidéz.

Felülről francia város Strassburg. A piros eszerpellel fedett bizalmasan összeállított házak, a nem tágas utcák, a kettős francia fedelek kitért ablakai mind az idegen befolyásra vallanak. Kleber tábornok s Lezai Marnesia szobrai még ily madártávlatból is megerősítik ezen meggyőződést.

A köpartok közé fogott Ill-en tul a „Kaiserplatz“ az új uralom alkotásait van hivatva befogadni.

Az igazán szép új egyetem, mely választékos egyszerűségében még inkább imponál, szemben áll a német stýlban emelt császari palotával. Közöttük kertek, virágos ágyak, loesogó szökőkutak, jobbra-balra a tartományi képviselő-testületeknek és fensőbb hatóságoknak még el sem készült épületei.

A távolban meg-meg csillan a várfalakon őrt álló porosz gyalogos feltűzött szuronya.

A kormányzó lakása, a város háza, az egykori egyetem épületei mind a francziák kezének munkája még.

A francia elem azonban a közéletben teljesen háttérbe szorult s ennek keresztülvitelére nem keveset tett az, hogy ma Franciaországból csak nehezen, ut-levéllal lehet ide átjutni. Ez elriasztja még az utazó francziákat is. Az egykori zajos francia színház beszűnt, a vidor élénk-

elméletileg szép, de gyakorlatilag karrikatur intőzménye; jó s más állami hivatalnokokkal egyenlő, biztos s nyugdíjbiztosított díjazás nélkül a közel jövő prospectusa csakugyan nem lenne más, minthogy közigazgatási pályára vagy csak oly ember vállalkoznék, ki másként vegetálni hat évig sem lenne képes, vagy olyan: kinek veszteni nem, csak nyernie lehet, ki adandó alkalmmal maga viñné elől a commune vörös zászlóját.

Mindezen szomorú s egyszersmind elem-táris igazságokat régen érzi minden gondolkodó fő; habár kimondani az előszeretettel s előítéletekkel szemben kevésnek volt erkölcsi bátorsága. Különösen újabb időben érezte maga az ország közigazgatási tisztikara, mely átlag sokkal jobb a hírenél, s mely minden egyének inkább az oka, mint annak, hogy nem lehet jobb, mert a rendszer részint rossz, részint — a mennyiben javítás — férczmű. Maguk ezen urak a tükör előtt régen imádkoznak a megváltásért. De ha — kivéve azon kevés sajtukukacozót, kik ellentétben a francziával, ki ma már eldobja azt, a miért tegnap rajongott, mivel megvan, csak azt imádják, a mi hajdan jó volt, mert lusta szárnyalású lelkők nem bírja meg a magasságot, vagy ama kevés Csák Máté hajlamu megyei basákat, kik nagypipájú de kevés dohányu hatalmi állásukat, melyhez többnyire őseik által szerzett ezer holdjuk által jutottak — féltik; kevesen voltak is immár, kik nem érezték a reform szükségét; nem sok volt azok száma, kik világosan látták a kibontakozás útját, s ezek közül is sokan nem mertek a megszokottság restsége által kegyelettel dédelgetett előítéletekkel szembeállni annyival inkább, mert az állami közigazgatásra rá fogták ellenségei, hogy az crass centralisatió, s megölője a megyei autonomiának s hogy az egyéb nem is lehet. Kormányunk, törvényhozá-sunk közösen érezték a bajt; de ugy látszik eddigelé, bizonyos itt nem szellőzhető okoknál fogva — a gyökeres segély magaslatára emelkedni vagy nem bírtak vagy nem akartak. Állítólag javítottak, s bizonyosan javítani is akartak, de elfelejtették azt, hogy roskatag alapra biztos föl-építményt rakni lehetetlen, s hogy túlért törzsön befoganizik ugyan a nemes oltógal, de élvezhető gyümölcsöt hozni soha nem fog, s bele-estek a magyar institutiókat — fájdalom — oly gyakran jellegző s közveszélyes félrendszerű hibájába.

Hanem csináljanak az emberek bármit; „az eszme égre tör s létet kér magának.“ Sok köz-bajunk között egyik legnagyobb az, hogy hazánkat s a monarchiát bizonyos oldalról folytonos veszély fenyegeti, mely veszély reánk nézve annál inkább imminens, mivel itt bent bizonyos agitációra alkalmas a talaj. Ma ezen veszély a kormány és társadalom közös érdeme folytán inkább fogy, mint szaporodik, valamint konstatál-nunk kell azon örvendetes körülményt, hogy nem magyar ajku testvéreink ifjabb nemzedé-kében a magyar állampolgárság öntudata nap-ról-napra kedvező talajra talál. A ki azonban ennek daczára azt hinné, hogy már a vesze-delem fókusai is megszűntek; az veszedelmes illusióban ringatná magát. Folyik még a pat-kány munka, mely esőndben működik s a csak-nem láthatatlan mikroorganismus épen oly

seget a kimért német komolyság üzte el. A sörházak terített asztalainál, melyekhez polgár ember hozzá ülni, okos tartózkodással ovakodik, kitömött válú porozt tisz-tecskék enylegnek Strassburg rózsaszálaival, tenyer-talpas Hébéivel. Alig akadunk franczia könyvre, még keve-sebb hírlapra, ezeket olvasni Stassburgban nem loyális dolog.

A város közzgazdasági szempontból sem elégít ki teljesen. Aránylag csekély a forgalom, az emelkedés jelei ritkák, szórványosak. Sehol az a pezsgő élet, duzzadó erő, mely miatt tágitni kellene a régi korlátokat, minden esőn-desen folydogál tovább abban a régi mederben, melyet évszázadok lassu munkája vájt ki.

Ezen változtatni a porozok sem új az erődítmények-kei, sem a esászari palotával, sem egyéb intézkedésekkel, melyek pedig ide irányultak, nem voltak képesek.

Az ifjú esászár eljő, susogák a strassburgiak s el is jött megnézni hű alattvalóit. Az ünnepélyek zaja, a katonai szemlék fénye más életet öltött néhány rövid napra a vá-rosha. Ha azonban szabad ily rövid tartózkodás tapasztala-talaiból ily mélyre vágó következtetést vonni le, a strass-burgiak csak akkor lesznek teljesen megbékülve, ez új tartomány akkor lesz csak az új birodalommal igazán összeforrvá, ha a porozok képesek lesznek nem csupán fenntartani és tovább fejleszteni azon tulajdonokat, melyek mai nagyságuk alapját képezik, hanem ha elérik sőt elhagyják a francziákat a béke műveiben, a közzgazdasági eredményekben, az irodalomnak és művészeteknek azon ágaiban is, melyekben ma még ők az elsők.

Akkor övék lesz Elzász övék Strassburg teljesen, hiszen akkor igazán nem lesz ok visszavágyóniok a „szép Francziaország“-ba és a hűtlen Stassburg szobrát, ott a Concorde-téren a Szajna mellett, hiába fogja évről-évre friss koszorúval megrakni a francziák gondoskodása.

B. I.

veszélyes a nemzet testében, mint az egyedeké-ben. Fájdalom — hogy többet ne mondjunk — egyik protestáns hitfelekezetünk — mely ugyan dicséretesen küzd a hol és mennyire küzdhet — kebelében bizonyos egyházi stallumokat egy-házfelügyelői minőségben veszélyes existenciák kerítik kezükbe. Egyelőre a firma az autinomia, s megelégszenek azzal, de jövőben hol lehet a vége? Majd választatnak a néppel bizottsági tagokat, s midőn megerősödtek, talán tisztviselőket is. S ez azután baj lenne, mely ellen hasztalan lenne a főispáni omnipotentia (?) is, s hasztalan a távirda, mire a hír a kormány kezébe jutna, lobogna a kívülről erőteljesen táplált tűz s az oltás nehéz lenne. Principiis obsta. Elvégre a választó közönség kvalitását decretálni nem lehet, de esalhatlanul áll az, hogy: „wessen Brod ess' ich — dessen Lied sing' ich.“ Az állam által kinevezett tisztviselő arra veszé-lyes sobasem lehet; míg sok tisztviselő a választókra való tekintetek miatt itkán fog többet tenni, mint a mennyit muszáj. Parancsra talán a nemzetiségi vétségek ellen el fog mind járni, ha már ezek kézzelfoghatólag felburjánóznak, de a keletkezésre olyika szemet huny, pedig melius praevenire, quam praeveniri.

S bizonyosan ezen szempont a legtöbbet járult ahhoz, hogy a közvélemény osztatlan örömmel üdvözölte a jelszót, mely test nélkül ugyan, de tényleg a légben úszott; „az állami közigazgatást.“

Milyen lesz ez, különösen részleteiben? az valószínűleg ma még a belügyér sem tudja.

Csodálatos, sőt csaknem megdöbbenő azon-ban, hogy az elvi oldalra nézve is ugy maga a kormány, mint a journalistica, mely a különbül anno Kemény óta eszméket nem igen érlel s megelégszik azon másodlagos dicsőséggel, hogy az országgyűlés nem mindig eszmédus tárgyalásait helyeslő vagy kárhóztató kritikával sántikálva kíséri — bizonyos mysicus fátyolba burkolta magát.

Egyetlen megnyugtató tudomás eddigelé, melylyel bírnak az, hogy bár a mentőszere a közigazgatás államosításában van, vagy helyesen épen azért, a dolgot elhamarkodni nem akarják, sem erőszakoskodással tülhajtani nem szándéko-znak. Szerves, életbevágó átalakítás elhamarko-dással, magában hordaná a halálesirát; nekünk pedig élt kell.

Szabadjon nekünk az elvi oldalra nézve néhány szerény szót közzkázatnunk.

Hanvay Zoltán

A gömörvármegyei közzgazg. bizottság felévi jelentése az 1889. év első felére.

IV. A kir. építészeti hivatal havi jelentései nyomán.

A kir. építészeti hivatalnál személyváltozás a felév folyamán nem jelentetett.

Ügykezelés körül az ügymenet sorában semmi rend-ellenes és akadályt gördítő esekemény vagy esemény, mely különleges intézkedés szükségét vonhatta maga után — elő nem fordult. A közlekedés nem szűnetelt.

A hegyesebb vidékeken elnyuló utszakaszokon az előfordult záporosok által helyenkint visszamaradt iszapok-lások és keletkezett rongálások helyreállítása a rendelkezésre álló uti személyzet által haladéktalanul utasítás szerint eszközöltetett. — Általában az állami ut állapota kielégítő volt.

A folyó évi fedanyag-kimutatás helybenhagyvatván, vállalkozó igényének a teljesítendő munka arányában ki-elégítésére 8620 frt utalványoztatott a közzgazg. bizottság rendelkezése alá. — Az állami ut gömörvármegyei szakaszának folyó évi fenntartására 23175 frt 25 kr. — kilo-méterenkint 273 frt 62 kr. lett engedélyezve.

A rozsnyói szakaszon a folyó évben felállítandó mű-tárgyak, kerékvetők munkája két csoportra osztva adattak ki vállalkozóknak; a munkát már be is fejeztették.

A törvényhatósági utvonalak fenntartása érdekében kivetett közzmunka kiosztása a megyebizottság közzgyűlése által elfogadtatott, és végrehajtás végett járási főszolga-bírákhoz kiküldetett.

A folyó évre kivetett közzmunka 24415 igás és 78777 kézi napszámot teszen, melyből 8230 igás és 14553 kézi napszám megváltásra jelentkezvén: természetben szolgál-tatandó lesz 16185 igás és 58222 kézi napszám. A kive-tett közzmunka pénzértéke 85218 frt és 50 krnak felel meg; melyből a természetbeni szolgáltatásra 61481 frt esik, s megváltatik készpénzzel 23737 frt 50 kr. — Egy kilométer utnak fenntartási költsége vagy értéke tehát természetben 27.41 igás, 98.61 kézi napszámmal, vagy 144 frt 33 krral lesz kifejezhető.

Előirányoztatott pedig a váltáságpénzekből alakult országuti pénztár terhére, utfenntartási költségek fejében 39597 frt 30 kr. készpénz és 2000 frt értékpapír-kiadás, melynek fedezetére szolgál 39697 frt 02 kr. készpénz és 17000 frt értékpapír — s valószínű maradvány, az a mely-re mint feleslegre számítani lehet: 99 frt 72 kr. kész-pénz és 15000 frt értékpapír.

Hőolvasás, záporosok árja a hhatósági utakon is okozott ugy az uttestben, mint a műtárgyakban kárt és romlást; a kijavítás iránt az intézkedések sürgősen meg-tétettek és a közlekedés fennakadást sehol sem szenvedett.

A közzmunka helyszini kiosztását járásonkint, az utbiztosok jelentésében a kir. építészeti hivatal főnöke sze-mélyesen eszközölte.

A tiszolez-poprádi hadászati uton szükséges hidépi-tések és egyéb munkálatok végrehajtása engedélyeztetett.

a kivitel házi kezelésben rendeltetett el, és a kiviteli köl-tések fedezésére 6270 frt előleg tétetett folyóvá.

A gombaszög-szilicezi szomszédközi vonalon az épi-tés megindítatott.

Posta-távirdai szolgálatban a szolgálat a lefolyt felév folyamán a rendes mederben mozgott; ellátásában — egyes jelentéktelenebb esetektől eltekintve — felaka-dások nem történtek. Ugy a postai, mint a távirdai for-galomnál, általában emelkedés volt észlelhető, ugy, hogy az államkincstár azon kedvező helyzetben volt, hogy a posta-és távirda-szolgálat fenntartásának költségeit a jö-vedéki nemesak fedezhette, hanem feleslegét is mutat-hat ki.

A hálózat a lefolyt felévben új állomások létesíté-sével nem terjedtetett ki, a kézbesítési kerületek azonban megfelelőbben rendezettek. Újból életbeléptetett a koráb-ban beszüntetett felső-hangonyi postahivatal.

A posta-takarékpénztári tehdőkkel folytatólag meg-bizatot a keleméri postahivatal.

Gőzzkazánvizsgálat 18 teljesített kielégítő ered-ménnyel.

A kimutatások a kir. kereskedelemügyi miniszterium-hoz már a közzgazgatási bizottság július havi üléséből 775. szám alatt felterjesztettek.

Levelezés.

Rima-Brézó, 1889. szept. 30.

T. Szerkesztő úr! Tiszai ág. ev. egyházkerületünk nagy reményekre jogosító fiatal oszlopfiújának, — ama lángbuzgalmu rettenetlen magyar protestáns, jog- és törvény alapján álló jellemes bajnoknak, — ki nemes gondolkodásának, haza- és egyházszeretetének s magyar evangyéliumi szentegyházunk újabb időbeni gyakorta meg-támadott hagyományos jó hírneve megóvásaért fáradhat-lan munkálkodásának s áldozatkészségének már eddigelé is annyi ékes bizonyítékát adta, — megyénk nagy nevű ősi nemes esaládja magasztos és soha el nem mulandó czélok után törekvő kiválóan jeles, — az igaz hazaszeretet erénye önzetlen tanúsításában a halhatatlan megdicsőült ösök lelkesítő példája által közhasznu tevékenységre buz-dított fiának, — hozzáam érkezett alábbi sorait kérem sziveskedjék becses lapjába fölvenni s szóról-szóra nyil-vánosságra hozni, — ugy a mikép hozzáam intézett saját-kezü levélét nagy örömemre s lelki vigasztalásomra a következőkben olvasom:

„Rövid 8 éve annak, hogy addigi magányomból kilépvé: a politikai és egyházi ügyek intézésében mint szerény de lelkiismeretes munkás részt venni kezdettem.

Az első pillanattól kezdve egy szent cél lebegett szemem előtt:

„A magyar állameszmének, a magyar nyelv s a hazaszeretet terjesztése általi erősítése, és a magyar protes-táns egyház történelmileg nevezetes és dicső működé-sének felelevenítése, — a nemzetiségi bujtotatóknak auto-nom jogaink és kötelességeink korlátain belől leendő megfélézése által.“

Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy ez eszmé-nek hódolva, tehetségem szerint mindenütt és mindenkor igyekeztem Megváltónk az úr Jézus példáját követni, — ki korbácsesal üldözte ki a kufárokat az urnak hajlékából.

Öszinte igaz tisztelettel adozom a kishonti esperes-ség azon tagjainak, kik ezen hitvallást követve a haza és egyház iránti kötelességüket oly híven teljesítik; látva azonban munkásságuknak az illetékes egyének részvétlen-sége folytán meddőségét, azon elhatározás érelődött meg bennem, hogy jövőbeni működésemet és esekély tehetsé-gemet a kishonti esperességben létező bajok orvoslására fogom szentelni azon édes reményben, hogy ezen példa másokat is tevékenységre és hason eljárásra fog ösztönözni; mert hiszen halhatatlan költőnk szavaival élve:

„Romlott szív és romlott elme
Kit hazája hő szerelme
Szép tettekre nem hevít!“

Mindezek előre bocsajtása után oda terjed tisztelet-teljes kérelmem, — sziveskedjék tisztelendőségem a rima-brézói nemes egyház előtt azon ohajomat tolmácsolni, — miszerint engemet tagjai sorába fölvenni sziveskedjék, kötelezvén magamat az egyház iránti mindenemű köte-lességek pontos és hű teljesítésére.

Mely kérésem megújítása mellett magamat szives barátságába ajánlvá, hitrokoni szeretet és hazafiuü üdvöz-fettel maradtam Rosznyón, 1889. szeptember 27.

Tisztelendőségemnek aláztos szolgálja:

Kubinyi Géza.“

A szellem, mely e sorokat átlengi, legyen utmutatója sokaknak, — mint kelljen gondolkozniok, — érezniok, — mikép kelljen viselkedniok, — esekeledniok szerte ez édes hazában, — hogy mindnyáján kik itt születünk, kiknek élünk és halunk itten kellek, — minél zugóbb s véresebb leend a vihar fejünk fölött, — annál éberebbek, vigyázóbbak, — összetartóbbak, — annál bátrabbak, tevé-kenyebbek s áldozatkészebbek legyünk, — s ha vagyonun-ka, vérünket és életünket kellene is mérlegre vetnünk az ádáz tusában, annál lelkesebben zengjük véglegelhetig imaszerüleg ismétlődő jelszavunkat a költővel: „De néked élni kell óh hon, S örökre mint tavasz virulnod.“

Hazafiuü üdvözlettel:

Liszky János, ev. lelkész.

Felhívás.

Az elnökség megbízásából a közzgyűlés s több vá-lasztmányi gyűlés jegyzőkönyvi határozata folytán bátor vagyok a t. gazdasági egyleti tag urakat tisztelettel fel-hívni miszerint:

1. Tagsági díj illetve alapítványi tőkekamat hátra-lékaikat — mely minden egyes tagnak kimutatva és e kimutatás már több hónapokkal ezelőtt minden egyes tagnak megküldve lett, — nemkülönben a folyó évi tagdíjaikat folyó hó végeig Hámos Árpád egyleti pénztár-nok urnál Tornallyán befizetni sziveskedjenek.

2. A tagok gyűlése czéljából már sok hónappal ezelőtt kiosztott aláírási iven a gyűjtést eszközölni s az aláírási ivatek f. év. november hó végéig a titkári hiva-talhoz beküldeni kegyeskedjenek.

P.-Apáti, 1889. szept. hó 23.

Vajda Gyula, g. e. titkár.

Balog társulatának egyik leghatékesebb és legrokonszenvesebb tagja Major Ida a „Proletárok”-at választotta jutalomjátékául, mely 26-án csütörtökön igen szép számú és előkelő közönség jelenlétében került színre. A kisasszony kissé romantikus szerepet választott magának, de oly eszinosan dolgozta ki, hogy Irénjében egy kis Markus Emiliát láttunk. Tisztelet első megjelölésekor két szép virágcsokrot s egy gyönyörűen font rózsakoszorút nyújtottak föl a színpadra. Az előadás máskülönbén is az érdekesebbek közé tartozott. Csiky darabjaiban a főbb szerepek a színészek művészi felfogására vannak alapítva s a „Proletárok” minden alakját az ország első művészei teremteték meg; maszk, hanghordozás tagléjtés ép oly specialis Zátónyánál, mint Mosolygónál. Jól esett tapasztalunk, hogy egy Balog, mint Német ambícióval tanulmányozták szerepeiket s meglehetősen sikerült típusokat mutattak be. Herczeg Eugénia jutalmára szombaton, szeptember 28-án egy régi Strauss-féle operett, a „Böregér” került színre; nem nagy számú közönség jelent meg, de a kik ott voltak elismeréssel tapsoltak a jutalmazottnak, ki mint mindig, ha játékban nem is erőltette meg magát, de énekével, különösen a betétként elénekelt szép magyar dalával meghódította a közönséget. Megjelölésekor izléssel kötött szép virág-csokrot is kapott.

Vasárnap szept. 29-én a „Szökött asszony” Csiky népszínműve, nem nagy számú közönséget vonzott a színházba; színészek és közönség egyáltalán kedvetlenek voltak s az elégtelenség mindkét részről nyilvánult. Nem is esoda, mikor a színészek mindennapra tanulnia kell: vagy nem tanulja meg szerepét, vagy kimerül: a közönség pedig a mindennapos színházba járást nem szereti. Es ráadásul nálunk minden este egy és ugyanazon közönség jár színházba s ha esetleg valamelyiknél egy kis barátságos összejövetel vagy vacsara van: a színházi pénztár azonnal megérzi. E sajátosság állapoton akart segíteni Német, ki jutalomjátékára — mely egyúttal a társulat utolsó előadása volt — egy a bohózatig súlyedő vigjátékot választott, melynek címét merészen megváltoztatva, a helyi vonatkozás leple alatt, szép számú közönséget esábitott a hétfői előadásra. A darab címe a „Tiszteletes ur keservei” a színpad szerint „Rimaszombati titok.” A közönség valami újdonságot várt egy magát megnevezni nem akaró szerzőtől, — de a előadás nem volt kellemetlen, mert a darab pikáns alapszínjén, a ferde situációkon pompásan mulatott. Igaz, hogy a búcsúzó színészek is derekasan kitétek magukért. Közönségünk nehezen tud felmelegedni, — de ezúttal az is megtörtént, hogy a jutalmazottan kívül, a szereplők legnagyobb részét nyílt színen is megtapsolták. Major Ida, Präger Zsuzska, Balog, Keleti, Agotai s természetesen Német is esupa kedély és elevenség voltak. Szintugy sajnáljuk, hogy a derék társulat oly hamar távozik körünkől. Ot heti itt működésük alatt meggyőződünk arról, hogy egy az előadások színvonala, mint a tagok társadalmi magatartása, magasabb volt az előzőleg itt járt társulatokénál s nagy reményt köthetünk ahhoz, hogy a tagok nagyrésze szép jövőnek néz elébe. Annak dacára, hogy majdnem mindennap játszottak, alig tudtunk esetet arra, hogy egyik-másik készülletlen volt, de ezt hibául nem rohatjuk föl, oly körülmények közt, midőn a maiszük pénzviszonyok következtében a megélhetés súlyos problémájának nyomása alatt, nap-nap után kellett játszaniok. Minek anyagi következménye az volt, hogy Balog ur, rendezési viszonyok közt vonul ki városunkból Besztercebányára, honnan Rozsnyóra viszi társulatát. Távozzék körünkől azon megnyugtató erkölcsi diadallal, hogy a színügynek Bogyó és Kövessy által mélyen aláesott tekintélyét neki sikerült némileg helyreállítani.

Meghívás.

A „Gömörmezei általános tanító-egylet” rimaszombati járásköre f. év okt. 9-én d. e. 9 órakor Likéren a gyártelepi iskolában gyűlést tart, melyre egy az egylet t. tagjai, mint a tanügy iránt érdeklődők tisztelettel meghívotnak.

A gyűlés tárgyai:

1. Próbatanítás a „Beszéd- és értelemgyakorlatok”-ból, tartja Füzesy Márton. — 2. A próbatanítás megbírálása. — 3. Jelentések. — 4. Mily módon és mily értéket alkalmazandók a játékok a népiszkolai nevelés keretében? — Ertekezés Kveczy Béla-tól. — 5. „Mily módot kövessen a tanító, hogy növendékeit a számtan tanításánál a gyakorlati életre előkészítse?” Ertekezés Törköl József-től. — 6. Az iskola helyiségeinek és szerelvényeinek megtekintése. — 7. Folyó ügyek. — 8. Indíványok.

Rimaszombat 1889. évi szept. 30.

Czikora István a járáskör elnöke.

Felhívás

Rimaszombat és vidéke nőegyesületi tagjaihoz és a nagyérdemű közönséghez.

Nőegyesületünk központi választmánya szeptember hó 15-én tartott ülésén elhatározta, hogy folyó év november havában a rimaszombati e. prot. főgymnásium tanári nyugalomdíj-intézete javára t. m. b. o. a. e. st. é. l. y. t. rendez. Tekintve a nemes célt, mely oda irányul, hogy azon testületnek elaggott, vagy bármely más okból munkaképtelenné vált tagjai részére, kik az általános műveltség első esirait oltják be az új nemzedék kebelébe — s ez által soha meg nem hálálható szolgáltatást tesznek a hazának és társadalomnak — a megélhetés súlyos gondjai némileg enyhíthetnek; tekintve azon sajátos körülményt, melynélfogva az említett tanári testület oly helyzetben van, hogy jövője biztosítására majdnem kizárólag önmagára van utalva s így a jeles szolgálatok megjutalmazásaként a műveltség napjamosairól a társadalomnak kell gondoskodni: azon tiszteletteljes kéressel fordulunk tagjainkhoz s a nagyérdemű közönséghez, hogy fent jelzett célunk megvalósításához nekünk segédkezést nyújtsanak szíveskedjenek.

A játékon ezéla s zánt tombolatárgyak — eshetőleg pénzdományok. — tisztelettel Terhes Pálné urasszonyhoz küldendők f. é. november 1-ig.

Rimaszombat, 1889. október 1-én.

Tisztelettel:

Rimaszombat és vidéke nőegyesületének elnöksége.

Helybeli hírek.

Rimaszombatban ma csütörtökön (okt. 3.) fog városi közgyűlés tartatni, felhívjuk e közgyűlésre az illetékes körök figyelmét s különösen városi képviselőinket, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg, mert az előforduló tárgyak az általános érdeklődést ezúttal is nagyon megérdemlik. — E közgyűlés fogja ugyanis megállapítani a legtöbb egyenes állami adót fizetők névjegyzékét; megválasztja a képviselő-választásra jogosultak neveit összeíró bizottságot; kijelöli a város által a földműves iskolánál tett egy megüresedett alapítványi helyre pályázót; s legfőbb tárgya az eddig a regále-joggal együttesen bérbe adott épületekre nézve ujonnan készített bérfeltételeknek megállapítása lesz. Végül elintézés alá betherjesztetik az iparos tanoncziskola 1888/89-ik évi zárszámadása és ugyazeren iskolának 1889/90-ik tanévi költség-előirányzata.

Figyelmeztetésül Hanvay Zoltántól, a megyei közigazgatás e furdhatatlan reformer-jétől érdekes és tanulságos ezikk közlését kezdjük meg lapunk mai számában. Sajnáljuk, hogy lapunk szűk tere nem engedi meg a tartalmas cikknek egy folyamatosan való közlését, mert hisszük, hogy olvasóközönségünk általános érdeklődésének méltó központja lesz. A kérdés actualis természeténél fogva ohajtandó volna, ha e cikkben felszínre vetett eszmék megynék más jelesei által is megvitattatnának, mely ezéla lapunk hasábjait készségesen engedjük által.

Helyreigazítás. Lapunk mult számának azon híre, hogy Csider Károly már elutazott Arcoba, tévedésből lett így közölve, mennyiben közéletünk e kiválóan jeles alakja még akkor itthon időzött s csak folyó hó 29-én (vasárnap) reggel utazott el, hogy az egész telet Arco enyhe éghajlata alatt töltse. A még mindig gyengélkedő férfit dr. Szabó Károly városi orvos egészen Arco-ig kísérte el s néhány napot még ott is tölt vele, hogy a beteget célszerű életrendhez szoktassa. Multkori jó kívánatunkat azonban ezúttal is ismételtük, és úgy hisszük egész közönségünkkel egyetértőleg ohajtjuk, hogy a kitünő férfit teljesen helyreállított egészséggel mielőbb hozza vissza körünkbe az isteni gondviselés.

Ros hosana 5655 Mult csütörtökön és pénteken észrevehető esendesség volt városunknak különben elég élénk piacán és főbb utcaiban. A boltok nagyobb része zárva maradt, mert a zsidók újévük napját ünnepelezték számításuk szerint az 5650-iket a világ teremtése óta. A szinagoga megtelt a vidékről is, ez alkalomból nagy számban ide sereglett ajátoskodókkal, míg a családok körében hangzott az újévi üdvözet. Putnokon, Tornalyán, Pelsüczön alig volt nyitott üzlet ezen a két napon. Ilyenkor látni, mily fontos tényező kereskedelmünkben a zsidóság.

Szüret. A helybeli szőlőben a mult hét végével szüreteltek a birtokok. A phloxera ugyan nem bántja még szőlőnköt, azonban évről-évre kevesebb az eredmény és esendesebb a szüret. Ritka már az oly szőlőbirtokos, ki egy-két hordóval szür. Leginkább esemegének használgják már a kis termést, mely ez évben minőségileg kitünő volt.

Uj fürdő. Kondék József helybeli pék kertjében — a mint értesülünk — vastartalmu vizet találtak a legközelebb mult napokban. Nem tudjuk mennyiben lehet e tudósításnak hitelt adni, mert a felfedezett víz szakértői vizsgálat tárgyát még eddig nem képezte, de őszintén örvendenénk ha valóban bizonyulna, mire kilátást nyújt a kert tulajdonosnak buzzólkodása, ki a drága víz reményében már egy új fürdőépület létrehozását is tervezi.

Építészeti curiosum Nem tudunk hirtelenében más nevet adni annak az épületnek, mely a jános-utczában a Marikovszky-féle ház mellett immár fel van építve. A tulajdonos — mint magánember — izléséhez, valamint a vállalkozó építész talentumához nem szólnunk, de őszintén esoláljuk azon építészeti és szépsézetit bizottságot, mely a városi képviselő-testületből van megalakítva, hogy ily aestheticeailag helytelen, tűzrendőri szempontból pedig veszélyes épület megalkotására engedélyt adott.

Lopas és öngyilkosság. Cs. M. neje, a kit eszmalopáson rajtakaptak, szegényletében a vonat elé fektét s testét a gőzös szétzúzta s nem sokára meg is halt.

A **helybeli főgymnásium** ujonnan fölállított díszes torna-esarnokában már hétfőn kezdetét vette a növendékek tornázása. A helyiség az ujkori testi nevelés összes követelményeinek megfelelően van berendezve. E berendezés elősegítésében jelentékeny része van Bodor István főgymnásiumi tanárnak, mint az építőbizottság egyik legbuzgóbb tagjának, a ki egy az építésnél, mint a felszerelésnél folyvást jelen volt és intézkedett az ügyekben a bizottság többi tagjaival és a tornatanárral egyetértve. A felszerelésről szólva, jónak látjuk kiemelni Hozek János lakatos és Dideczky János asztalos mesterek ügyességét és áldozatkészségét is, a kik jó munkát meglehetősen olcsó árban állítottak elő.

A **tanitói szolgálatképtelenség megalapítására** kiküldött bizottság Groó Vilmos kir. tanácsos és tanfelügyelő elnökele alatt tegnapi ülést tartott, melyben Mohács István baracai és Sréter József murányhuttai tanitók munkaképtelensége megállapítván, nyugdíjaztatásuk iránti kérvényeik a vallásminiszteriumhoz parólólag felterjesztettek.

Vármegyei újdonságok.

Gömörvármegye állandó választmányának m. hó 24-én tartott ülésén a költségvetési bizottság elnöke, Bornemisza László alispán ajánlata folytán, a gyámhatósági kiadásokban előforduló 610 frtnyi többlet, kellő indokolás alapján, elfogadtatott. A költségvetés a megye közönsége részére 15 napig van közszemlére kitéve.

Papszentelés. A tiszánimeni ev. ref. egyházkertület mult hó 22. és 24. napjain, Sátoralja-Ujhelyben tartotta meg őszi közgyűlését, a melyen a mi politikai vármegyénkben három év alatt rendes lelkesítő állomást nyert 7 ifju lelkes főszentelés volt a bennünket legközelebből érdeklő esemény. A hét ifju pap nevei, s a hely, hol működnek, a következők: Varga Antal, Bátka; Kiss Károly, Runya; Kereszturi Károly, Szuhafő; Nagy János, Szütor; Mészáros József, Beretke; Buzi Márton, Kövess; Nagy Béla, Szkaros;

A **Gömörmezei agarász-egyesület** elnöke Fáy Barnabás betegeskedése miatt lemondván, helyébe Bornemisza István országgyűlési képviselőt választották meg egyhangulag. A nevezett egyesület a folyó évben két díjagarászatot rendez. Az első díjagarászatot okt. hó 6-án a dobrai fensíkon tartják meg, melyen csakis itteni nevelésű kölyök-agarál lehet pályázni. Az első díjat egy ezüst serleg, a második a nevezés-tételek fele része képezi. Nevezések okt. 5-ikéig az egyesület titkárságánál Gr. Almássy Arthurnál eszközölhetők. A második díjagarászat vagyis elegyverseny még eddig meg nem határozott napon november elején lesz. Pályázhat bármely koru agar. Nevezést azonban csakis oly agartulajdonostól fogadnak el, ki magyar hazánk valamely agarász-egyesületének tagja.

Tanítóink figyelmebe. A m. közigazgatási bizottság folyó évi szeptember hó 9-én tartott közgyűlésében következő határozatot hozott: Az 1868. évi 38. t. cz. 147. §-a értelmében kötelesek a községi nép- és polgári iskolai tanítók minden tankerületben tanitói-testületté (egyesületté) alakulni, s a községek segélyével a járásköri gyűléseken évenként kétszer, a közgyűléseken egyszer egybegyűlni. Mivel ismételtelen fordultak elő oly esetek, hogy a községek megtagadták a tanítókat ilyen gyűlések alkalmával törvénytörést megillető, legalább egy-egy forintból álló napiadják és fuvarbérlet kiszolgáltatását, a járási főszolgabírákat és polgármestereket ismételve utasított intézkedésére arra nézve, hogy a megyei ált. tanító-egyesület tagjai ily gyűlések alkalmával a községek részéről a törvénysszabta segélyzésben részesülhessenek. Amennyiben pedig ismételve fordult elő az is, hogy némely tanító a községi-pénztár segélyét felekezeti tanító-egyesületi gyűlések látogatására használta fel, a községi előjárókat figyelmeztetik, hogy az említett községi-segély felhasználására csakis az ált. tanító-egyesületi gyűlések látogatására, a községi-pénztárból való segély egyáltalában nem adható ki.

A **nyustyai kisdadovő-intezet** m. hó 30-án tartotta meg ünnepies záróvizsgálatát, melyet Duda Mariska k. a. ügyesen vezetett annyira, hogy a kisdadok feleleteivel és viseletével bármely szakavatott hallgató is megelégedhetett. A 28 gyermek szépen verselgetett, a szemléleti képeket jól magyarázta, sőt még a korukat megillető számvetésben is megpróbálkoztak még pedig magyar nyelven. Méltó dícséret illetheti meg a sikeres haladásért a buzgó övönöt. Sajnos, hogy épen azoknak a gyermekei nem vettek részt az évi tanfolyamban, a kiknek kedvéért állították föl első sorban ezt az intézetet. Bizony a földműves néppel megértethető az értelmes előjáróság, hogy különösen az ő gyermekeiknek való leginkább ez az intézmény. Többnyire tisztviselőik és kereskedők gyermekeiből tölt ki a dadások létszáma: a 28, holott alyesok értéksülük szerint az 50-et is felülhaladna amaz apróság száma, a melynek a dadó valóságos istenáldás lehetne! Az elmaradásnak oka, mint jól értesült tudósítónk mondja, az ösmertérsz állapot, mit a papválasztás kellemetlensége idézett elő. — A jól felelt növendékesapat vizsgálatát vidám ezimbalomszó mellett tartott mulatság fejezte be, melyen egész estig szórakozott a picziny muzsaszereg.

Bányászati tanfolyam. Dobsina városa már két évtized óta tart fen a mutatkozó szükséghez képest egy bányászati tanfolyamot, melyben az elemi osztályokat jó sikerrel végzett és már bányában dolgozott legalább 18 éves ifjak két év alatt bányafelőrökké képezteknek ki. Ilyan tanfolyam csak akkor szerveztetik, ha a többi tanfolyam hallgatói már elhelyezést nyertek s az új tanfolyamra kellő számú hallgató jelentkezik. A most nyitott tanfolyamra 16 hallgató jelentkezett.

Nagy tűz pusztított a mult péntekre virradatkor Tisztelezon. Gyürky Pál papirgyára égett le. A kárt átlag 26000 fitra becsülik; az összes biztosítás azonban 20000 frt. Szerencse, hogy a tűz a robbanó anyagokkal tejt szertárba nem hatolt be, mert ez esetben a virágzó papirgyár egészen tönkre juthatott volna. Az előbbi években a vizáradás, most a tűz okozott nagy kárt a tulajdonosnak. — Szombatira virradóra éjjel pedig a klenőzi határon lett a tűz martaléka egy hegyi tanya, melyben a felhalmozott takarmány és élet is odaveszett.

Talált holttest. A Tiszolc és Erdőköz utvonalan mult hó 24-én egy férfi holt testére akadtak, melyben többen egy polonkai koldusra ösmertek. — Minhogy külső erőszak nyoma nem látszott, hihetőleg végkimerülés okozhatta a halált.

A **czigány terjeszti a marhavészt.** Hogy az országossá vált járványos marhabetegségek terjedésének fő-tényezői, mint már említettük, nemesak a vándor oláh czigányok, hanem faluvégi czigányaink is, erre bizonyítékul szolgálhat a következő eset: Cserecsény községében nem rég egy ökör lépében esvén el, a szabályrendelet értelmében elásták. Amde néhány czigány a reá következő éjszaka kiásta s elvitte, s ha e esinyt jökor észre nem veszik, ki tudja hanyadik határba jutott volna már eme veszedelmes nyavalya esirája.

Évek multán megkerült tolvajok. Még 1882-ben Varbócz községben Szabó Helén lóóljából két darab lószerszámot loptak el. A gyamu Gregorecz János ottani lakosra esett. Ezt az embert a buzgó nyustyai esendőség járőreire vallatára fogták. Tettét be is ösmerte és büntársul Balázs András varbóczyi lakost nevezte meg. Bevallotta a tolvaj azt is, hogy a szerszámokat 4 évig dugva tartották s csak három év óta vette használatba a lopott tárgyakat. Valószínűleg ezt a Gregorecz Jánost találták, mint nem rég irtuk, Bakostörök község határában felakasztva.

Az **aggtelki barlang** áttörési munkálatait a mult héten tekintették meg Mümlich Kálmán bányagazgató és Siegmeth Károly a kárpát-egylet keleti osztályának buzzó alelnöke. A barlang második kijáratának áttörési munkája nehezen halad, mert a mészkő a bányászati munkánál igen rosszul török. A tárnában 8 bányamunkás dolgozik állandóan. Eddig 42 métert törtek át s még 58 méter van hátra. Az áttöréssel 1890. év június haváig kívánunk elkészülni. Így marad még idő a barlang eddigi régi bejáratát is kissé járhatóvá tenni. Ezen barlangrészt hozzá-férhetősége ugyanis még most is helyenkint igen kényelmetlen s nem turista közönségnek való. Pedig egy tervezik, hogy a kárpát-osztály 1890-ik éve közgyűlése után, mely Kassán lesz, az aggtelki barlanghoz kirándulást rendeznek s akkor lenne az új bejárás ünnepies megnyitása és beszentelése is. Mint tudjuk, a jövő évben Mr. Cook is küldi világhírű két barlangunk megtekintésére angol és amerikai utazót s azért felette kívánatos, hogy az áttörési munkálatokkal addig elkészüljenek, más-

részt pedig az agteltki barlang mindkét bejáratánál kényelmes fogadók emeltessenek, a pelszici és tornalliai állomásokról pedig ólós közlekedés létesíttessék. Csak így biztosíthatjuk a tömeges látogatást s ez által ezen vidéknek nagy jövedelmi forrást.

Vegyes hírek.

Kinevezés. A király ő Felsege Gömör Béla tereziannumi növendékét, Gömöri János, Fülöp Coburg hercegi jószágigazgató fiát udvari apróddá nevezte ki.

Lányi Bertalan, a rimaszombati kir. törvényszéknek volt jeles bírāja, jelenleg a kir. táblához berendelt kisértő bíró, a vasárnap megnyitott tizedik jogászképzés első szakosztályában a szakkörök figyelmét felkeltő értekezést olvasott, melynek tárgya volt: „Az ingó vagyon eladásáról szükséges-e az átadás? A szakosztály kimondta, hogy az alkotmány magánjogi törvénykönyvben az átadás követelménye ingók tulajdonszerzésénél mellőzendő.

Halálozás. Gürthler Aurél m.-óvári gazdasági akadémiai tanár, ki a szünidőt ismételve itteni rokonai körében töltötte s felléptével társak körünk rokonszenvét megnyerte szeptember hó 24-én Galanthán anyja és testvérei körében, kiknek ő már eddig is erős támaszuk volt, meghalt.

A felsőbb leányiskola ügyében, melyet Losonez rendezett tanácsú város akar fölláttatni, e hó első napjaiban a nógrádi főispán vezetése mellett egy küldöttség fog Budapestre utazni, hogy az iskola fölláttatása ügyében Tisza Kálmán miniszterelnököt, Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi minisztert és Wekerle Sándor pénzügyminisztert fölkérje a támogatásra. Hát Rimaszombat városa ez ügyvel hol késik az éji homályban? Ugy halljuk, hogy Fábry János intézettulajdonos csupán e tanévben tartja még fenn intézetét. Hát az az után való esztendőben mi lesz? Vagy talán néhány évvel ezelőtt nem született egy leány sem városunkban, a ki az 1890—91. tanévtől fogva járhatna leánynevelőbe?

A tanítók öröme. Megyénkben még mindig 70 oly tanítói állomás van, hol a tanítói fizetés a közoktatási törvényben megállapított 300 frtnyi minimumot el nem éri. Nagyon természetes, hogy ilyen állomásra kvalifikált egyén nem vállalkozik s a tanítási eredmény megfelel a fizetésnek, vagyis a minimális kívánalmaknak sem felel meg. Ezen kardinalis hiányon kíván Csáky Albin közoktatási miniszter segíteni s e célból elrendelte mindazon községi és felekezeti iskolák kimutatását, melyeknél a tanítói fizetés a törvényes 300 forintot alól áll. — Fején találja a szöveget!

A 30.000 példányban megjelenő „Budapest“ ezimű képes politikai napilap, — mely immár XIII-ik évfolyamát futja, — évről-évre nagyobb elterjedésnek örvend. Ma már annyi példányban jelenik meg, hogy két rotációs-gépen nyomják, a mi hírlapirodalomban valóban páratlanul álló eset, a „Budapest“ e szokatlan elterjedését egyrészt határozott nemzeties független irányának és kitűnő tudósításainak, másrészt pedig eredeti rajzok után készült képeinek köszönheti. A „Budapest“, — nem csinálva kétkulacos politikát, mint az mai napig már a hírlapirodalomban is szokásos, — nyíltan és kártalan Magyarországot teljes állami függetlensége és önállósága mellett küzd. Azt akarja, hogy legyen önálló vámtérsületünk, nemzeti hadseregünk, saját bankunk, külön külképviseletünk; szóval odatörekszik, hogy hazánk minden idegen beavatkozás nélkül menten saját maga intézhesse államügyeit. S e törekvésében politikai életünk olyan kitűnőségei támogatják, mit Irányi Dániel, Ugron Gábor, Madarász József, Thaly Kálmán, Polónyi Géza, Törzs Kálmán, Petrich Ferencz, Lukács Gyula, Orbán Balázs, Tóth Ernő, Enyedy Lukács, Mezei Ernő stb., kiktől ismételtlen hozott már a „Budapest“ nagyérdemű közleményeket, s a kiknek ígéretét bírja a szerkesztőség, hogy a lapot szellemileg továbbra is támogatni fogják. De a „Budapest“ nyíltan bevallott politikai irányának szilárd és következetes megtartása mellett arra is kiváló gondot fordít, hogy olvasói úgy a hazai, mint a külföldi nevezetesebb eseményekről gyors és megbízható értesülést nyerjenek. E végből olyan levelezői kart szervezett, a minő egy lapnak sincs. Csak itt az országban 254 rendes levelezője van a „Budapest“-nek. E mellett állandó tudósítókat tart Bécsben, Belgrádban, Bukarestben, Berlinben, Konstantinápolyban, Párisban, Pétervárott, Rómában, Zsófiában, Zágrábban és New-Yorkban. A párisi kiállításra külön állandó tudósítót és rajzolókat küldött a „Budapest“. — Turinban, Kossuth Lajos nagy hazánkfia külön is fogadta ez év nyarán a „Budapest“ rajzolóit, kiktől több eredeti rajz vár megjelenésre. A szórakoztató olvasmányokra szintén nagy súlyt helyez a „Budapest“. — Tárca-rovata élénk és változatos; a mit eléggé igazol az is, hogy a közelmúltban irodalmunk majd mindegyik jelese felkereste dolgozataival a „Budapest“-et. — Költeményeket hozott: Ábrányi Emilől, Bartók Lajostól, Ilyés Bálintól, Inezdi Lászlótól, Kiss Józseftől, Komócsy Józseftől, Kisteleki Edétől, Koroda Páltól, Ney Ferencztől, Luby Sándortól, Pósa Lajostól, Petri Mórtól, Reviczky Gyulától, Várady Antaltól stb. — Tárcaírat irtak: Ábrai Károly, Bródy Sándor, Degré Alajos, Erdélyi Gyula, Haller József gr., Murai Károly, Porzolt Kálmán, Sebők Zsigmond, Sziklay János, Tolnai Lajos, Vay Sándor gr., stb. Regényeire hasonlókép mindig kiváló gondot fordít a „Budapest“; arra törekedvén, hogy ne csak érdekesítő, hanem irodalmi színvonalon állók is legyenek, a mire nézve különben elég kezeséget nyújtanak állandó regényírói, u. m. V. Gaál Karolina, Murai Károly, Mártonffy Frigyes, Sziklay János, Mártai B. Béla, Tolnay Lajos, stb. Ezek mellett a „Budapest“ folyvást három regényt közöl egyszerre, sőt midőn közlendőinek anyaga megengedi, négy regényt is közöl, mint azt a nyár folyamán is tette. — Ezekon kívül, „Uj Budapest“ ezimű alatt vasárnaponként humoristikus hetimelléklet esatoltatik a fölapra egészen ingyen. E humoristikus melléklet kfigurázza a politikai és társadalmi élet ferdeségeit, hoz jóízű adomákat, tréfás megjegyzéseket; végül pedig minden héten egy-egy talányt közöl, a melynek megfejtői között érdekös jutalmkönyveket sorsol ki. — Ha még tudjuk, hogy e lap „Kis Gazda“ rovata úgy a mezőgazdaságra, mint az iparügyekre kiváló gondot ordít, s a közgazdaságot, — a többi lapoktól eltérőleg — ként kezeli, hogy az bárki által könnyen megértessék:

nyug bátran elmondhatjuk, hogy a „Budapest“ — mely tényleg a legolcsóbb lap hazánkban — minden tekintetben alkalmas arra, hogy minden magyar család állandó látogatója, házi barátja legyen. Előfizetési ára egy óra csak 1 frt; negyedévre 3 frt; félévre 6 frt; egy évre 12 frt. — A „Budapest“ előfizetői még a következő kedvezményben részesülnek: — Aki egész évre előfizet s az előfizetési összeget (12 frt) egyszerre küldi be, az a „Budapest“ Nagy Képes Naptárát ingyen, aki félévre előfizet s az előfizetési összeget (6 frt) egyszerre küldi be, az a „Budapest“ Kis Képes Naptárát ingyen vagy a Nagy Képes Naptárt 40 krért, aki negyedévre fizet elő s az előfizetési összeget (3 frt) egyszerre küldi be; az a „Kis Képes Mese-naptár“ ingyen vagy a Nagy Naptárt 50 krért, vagy a Kis Naptárt 25 kr. kedvezményes ár mellett fogja kapni. — Mutatványszámokkal bárkinek igyen szolgál a „Budapest“ kiadóhivatala, IV. ker., Sarkantyús-utca 3. sz. a

Dr. Tojdy László, a „Törvényhatósági Naptár“ szerkesztője jelenti, hogy mivel a Naptár nagy terjedelme miatt október 15-ike előtt nem fog megjelenhetni, az előfizetési, illetőleg megrendelési ár — 1 frt 50 kr. — október 15-éig érvényben marad, és a 2 frtos bolti ár csupán a Naptár megjelenése után fog életbe lépni.

A Budapesti Hírlap-ot, mely Csukási József és Rákosi Jenő kiadótulajdonosok szerkesztése alatt kilenczedik esztendejét éli, Magyarország legkedveltebb és legelterjedtebb lapjává avatta a közönség pártfogása. Páratlanul tetsző elterjedését a hazai olvasó közönség óriási megszaporodásán kívül a lap olcsósága is teszi. A legszegényebb ember is adhat naponként egy számért négy krajczárt, hogy tájékozást szerezzen a politikai, társadalmi és művészeti események felől. A „Budapesti Hírlap“, mely naponként 28—30.000 példányban forg közökben, oktatva szórakoztat, mialatt hű értesítéssel szolgál a világnak minden nevezetesebb eseményről. De előmozdította a lap terjedését teljes politikai függetlensége is, mely lehetővé teszi, hogy minden kérdésben a részrehajlatlan tiszta igazság szempontjából ítéljen s úgy a pártokat, mint a kormányt szabadon bírálja. De a „Budapesti Hírlap“ nemcsak politikai, hanem irodalmi és művészeti kérdésekben is megőrizti teljes függetlenségét. A hírek gyors és hiteles közlése is sokat lendített a „Budapesti Hírlap“-on, mely csak táviratokra annyit költ, a mennyi harmincz évvel ezelőtt egy-egy magyar lapnak egész évi költsége volt. A tudósítóknak jól szervezett kara részen áll az ország minden pontján, hogy ellássák hírekkel a „Budapesti Hírlap“-ot. Európában sehohsem történhetik nevezetesebb dolog, melyről mánap már kimerítő jelentéssel ne szolgálja a „Budapesti Hírlap“. A külföldi világvárosaiban rendes levelezői vannak s a hová szükséges, oda külön tudósítókat küldi el szerkesztőségi tagjait. A „Budapesti Hírlap“ napról-napra arra törekszik, hogy minél szorosabb kapcsolatot közzön az olvasói közt. Bekopogtat minden nap a magyar családokhoz, dicsér vagy dorgál, óv vagy figyel-

meztet, de mindig őszinte szóval, a hogy egy tíz éves jó barátához illik. A szerkesztőségnek tizennégy belső tagja állítja össze naponként a „Budapesti Hírlap“ különböző rovatait s a külmunkatársak díszes csoportja segíti a lapot sokoldalú feladatának sikeres megoldásában. Szakkérdésekben első rangú szakemberek mondják el véleményüket a „Budapesti Hírlap“ hasábjain s az eszmék tisztázása végett tért enged a szerkesztőség az övétől eltérő nézeteknek is. A „Budapesti Hírlap“ rendes czikkírói Kaas Ivor báró, Rákosi Jenő és Balogh Pál s a magyar politikai élet kitűnőségei közül is többen szólnak e lap révén a közönséghez. A vezérezikkek irányeszmeje a magyar nemzeti politika, a magyar nemzeti állam, s ennek mindent alárendel a „Budapesti Hírlap“, de ezt nem rendeli alája semminek. A tárzarovatban, mely szintén egyik erőssége a lapnak, a belső tárcaírókon kívül Herman Ottó és Eötvös Károly is igen sokszor gyönyörködtetik a „Budapesti Hírlap“ közönségét. A helyi rovatok szakavatott kezekben vannak s híven tükrözik vissza ezertéle változataiban a fővárosi életet. Regényesarnokában az idén két magyar, két angol és egy orosz regényt közölt a „Budapesti Hírlap“ s legujabban megszerezte jelentékeny áldozatok árán Ohnet Györgynek, a most legnépszerűbb francia regényírónak „Utolsó szerelem“ ezimű regényét, melynek közlését szeptember 25-dikén kezdte meg. E regény tele van érdekesítő fordulatokkal s méltó társa a kitűnő író korábbi híres alkotásainak, Serge Panine-nak és a Vasgyárosnak. Az idegen lapok közül a „Budapesti Hírlap“ közli legelőbb. A francia eredeti is csak karácsony táján jelenik meg a párisi könyvpiacpon. — Az országgyűlés megnyitása elé fokozott érdeklődéssel néz a közönség s a „Budapesti Hírlap“ nagy gondot fordít arra, hogy a képviselőháznak úgy nagy vitáit, mint kisebb epizódjait híven adják elő tudósításai s a nyilvános jelenetek mellett a folyosók titkairól is bőven referáljanak. Különben is minden rovata jeles olvasmányokat, gondosan megírt, magyar zamatu közleményeket kínál, nem pedig léha pletykákat, melyek megmérgezik a kedélyt és üressé teszik a szívet. — Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr. A előfizetések legezelszerűben postautalvánnyal eszközölhetők következő ezim alatt: A „Budapesti Hírlap“ kiadó-hivatalának, IV. kerület, kalap-utca 16. szám.

Szerkesztői üzenetek.

L. J. A második közleményt térszűke miatt lapunk jövő számában fogjuk fe használni.

Azon t munkatársainkat, kik lapunkat költeményeikkel keresték föl, egy kis türelemre kérjük

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernáth István.**

Magán-hirdetések.

STEINFELD és FISCHER

férfi-szabó üzlete

MISKOLCZON.

Értesítés.

A n. é. közönséget tisztelettel értesítjük, miszerint az őszi-téli idényre **ujdonságok és különlegességek angol, francia és belföldi divatkelmékben** a legnagyobb választékban megérkeztek.

A ruhák izlésteljes elkészítése és elegáns kiállítására jövőre is a legnagyobb figyelmet fordítani főtörekvésünk leend.

A jelenleg nagy kedveltségnek örvendő **londoni-divat** formái üzletünkben megtekinthetők.

Kívánatra szövetmintákat **jutányos árak** jelzésével — divatkép kíséretében — bérmentve készséggel küldünk.

A rimaszombati, rimaszécsi és putnoki országos vásárok alkalmával mérték szerinti rendelések felvétele céljából jelen vagyunk.

Kiváló tisztelettel:

STEINFELD és FISCHER
MISKOLCZON.

2—3

VÉGHLESI

VERA-forrás

Hazánk
legtisztább, legolcsóbb
és legjobb szénsavdús, égvényes

SAVANYUVIZE.

VÉGHLES SZALATN N (Zólyommege.)

Főraktár **RIMASZOMBATBAN:**

5—10

KERN ADOLF urnál.

Pénzt

3—10
sorsjegyekre, értékpapírokra, bank,
zálogjegyekre, vidéki takarékpénz-
tári részvényekre, részletivekre,
arany- és ezüst pénznemüekre
bármily összegig olcsón ad

LŐRY J.

banküzlete

Budapest, IV., hatvani-utca 17.